

བོད་ཀྱི་གནའ་རབས་ཡིག་ཆ་  
གཅིས་བསྒྲས།

བོད་ཀྱི་གནད་རབས་ཡིག་ཆ་  
གཅིས་བསྒྲས།

མི་རིགས་དབེ་རྒྱན་ཁང་།

# འགོ་བརྗོད།

ཐོད་ཀྱི་གནའ་རབས་ཡིག་ཆ་གཅེས་བསྟུས་འདི་ནི་ནང་དོ་རིང་གི་ཡིག་དང་རྩལ་བུ་འི་ཁ་བྱང་། མོག་རྩལ། མིང་གི་བྱང་བྱ(ཐམ)བཅས་ཡིག་རིགས་ཁག་གསུམ་ཡོད་པ་འདི་དག་དུས་རབས་བརྒྱད་པ་དང་། དགུ་པ། བཅུ་པ་བཅས་དུས་རབས་གསུམ་རིང་ལ་བྱང་བའི་བུལ་བཞག་དངོས་རྒྱས་མིག་རེད། ཡིག་ཆ་དེ་དག་ནི་ཐོད་གནའ་རབས་ཀྱི་སྤྱི་ཚགས་ལམ་ལུགས་དང་། ཆབ་སྲིད། དཔལ་འབྱོར། དམག་དོན། ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་འབྲེལ་བ། ཐོད་དང་མི་རིགས་གཞན་དག་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་མཁས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཞིབ་..... འཇུག་བྱེད་དུས་དང་། རང་ཅེས་རྒྱལ་ཁབ་ཅིལ་པོའི་མ་རྒྱས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དུས་དབྱེད་གཞི་རིན་ཐང་ལྟན་པ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན། ཐོད་ས་གནས་སྤྱི་ཡོད་པའི་དོ་རིང་དང་ཡིག་ཆ་བཅས་ལ་འཁོད་པའི་ཐོད་གནའ་རབས་ཀྱི་སྤྱི་ཚགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆས་འགའ་ཞིག་རྩིས་མདོར་བསྟུས་མིག་ལྟ་རྒྱ་ཡིན།

དང་པོ། ཐོད་གནའ་རབས་སྤྱི་ཚགས་ཀྱི་རྩི་ཐོའི་སྒྲུབ།

ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་གྱི་དུན་རྟོང་ནས་ཐོན་པའི་ཐོད་ཀྱི་མ་རྒྱས་ཡིག་ཆ་མོག་རྩལ(P. T. 1287)ནང་དུ་འཁོད་གསལ། སྤང་བཅན་གླམ་པོའི་ཡབ་གནམ་རི་སྤང་བཅན་གྱིས་དམག་མི་ཁྲི་བྲག་བེད་དེ་མཁར་བྱིང་བ་ནས་

ངས་པོ་ཁྱལ་འདིར་དམག་བྱངས་ནས་དབང་དུ་བཟུས་པ་རེད། དེ་དུས་  
ཅུས་རྒྱུ་དབང་ལུགས་ཆེ་བ་ནམས་ཀྱི་བྱས་རྒྱུ་ལ་དཔགས་ནས་བྱ་དགའ་  
གསལ་རས་གནང་ཚུལ་སྐོར་གཤམ་གསལ་ལྟར་རྟེ།

དེ་ནས་གནམ་རི་སྐོན་མཆན་གྱིས་བྱག་ལྷག་གིས། དམ་རྟེ། །མྱང་  
ཅང་སྐུ་འི་བྱ་དགའར། །མཉན་འཇི་བྱང་གི་མཁར་ཐུར་བ་དང་། བྱན་  
བྱིམ་སྟོང་ལྷ་བརྒྱུལ་སྟུལ་རྟོ། དབའས་དབྱི་ཆབ་ཀྱི་བྱ་དགའར། །ཟ་གད་  
གཤེན་གྱི་ཡུལ་ས་དང་། མལ་རྟོ་བྱགས་ནས་བྱན་བྱིམ་སྟོང་ལྷ་བརྒྱུལ་  
སྟོ། །མཛོན་འཛོན་པོ་འི་བྱ་དགའར། །ཁོ་ན་འི་བྱ་བྱ་པོ་མཛོན་ལ་སྟུགས་  
པ་བྱན་བྱིམ་སྟོང་ལྷ་བརྒྱུལ་སྟུལ་རྟོ། །ཆོས་པོང་ནག་མེང་གི་བྱ་དགའར།  
འོན་གྱི་སྐོན་མཁར་ནས་། བྱན་བྱིམ་སྟུམ་བརྒྱུལ་སྟུལ་རྟོ། །ཞེས་འཁོད་  
ཡོད་པ་རེད།

ཡང་ལྟ་སའི་པོ་དྲུ་ལའི་ཞོལ་རྩ་རིང་བྱི་མའི་རོས་སུ།

སྐུ་གོང་གི་བྱ་ཆར་རྒྱུད་འཕེལ་དུ་གྱི་ལག་ན་བྱན་ཞིང་འབྲོག་སྐག་.....  
ཆལ་ལས་སྟུགས་རྟེ་དབང་རྩ་ཅག བྱར་བྱི་བཞེས་བྱི་དབྱི་གཞན་གྱིས་བྱི་  
དཔྱག་ཁོང་ཏ་བདག་བྱི་དགའ་ན་ཉེ་རིང་དང་བཟང་ངན་བྱི་བཞེ་བར་.....  
གནང་རོ།

(རྩ་རིང་གི་བྱང་རོས་ཀྱི་ཡིག་ཐེང་ 50—55 བར་)

སྐུ་གོང་གི་བྱ་ཆ་བེལ་དུ་ལས་ལ་ལ་ཞིག། རབས་ཆད་ན་རབས་  
ཆད་བྱི་ཁོལ་ཡུལ་དང། བོར་ཡུགས། བྱར་བྱི་བཞེས་པར། བྱ་བྱ་པོ་  
གང་ཉེ་བ་སྟུལ་དུ་པར་གནང་། (རྩ་རིང་གི་བྱང་རོས་ཡིག་ཐེང་27—31)

གོང་དུ་བྱངས་པའི་ཡིག་རིགས་ཁག་གཉིས་སུ་ནང་དོན་གསལ་.....  
འཁོད་ལྟར། སྐབས་དེར་པོད་ཀྱི་སྐུ་ཆགས་དེའི་ནང་ལ་བྱན་གཡོག་ནི་

བཀོལ་སྤྱད་དུད་འགྲོ་དྲ་ཐོག་ལྟར་བྲན་གཡོག་མུང་རྒྱ་དེ་ལས་རྒྱ་ནོར་སྤྱོད་  
ཅི་ཡང་མེད་པར་ཆང་མ་བྲན་གཡོག་བདག་པོར་བདག་གི་ཡོད་པ་རེད།  
སྐབས་དེའི་སྤྱི་ཚལ་ཁྱོད་ཡངས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་བྲན་གཡོག་ལམ་ལུགས་ཡིན་  
པར་འཕྲོད་རུང་། ཞིན་ཅང་སྤྱི་ཚལ་ནས་ཐོན་པའི་ཤིང་བྱང་དང་ཤོག་  
རྩལ་གྱི་ནང་དོན་ལ་བལྟས་དུས་བཀོད་རྒྱུ་དེ་ལྟར་ལམ་ལུགས་ཀྱི་སྤྱོད་  
གྲུ་ཡང་ཐོན་པའི་ནམ་པ་མཛོན།

གཉིས་པ། བོད་གནའ་རབས་སྐབས་ཀྱི་གྲལ་རིམ་དབྱེ་མཆམས་  
སྟོན།

དྲི་རིང་སྐབས་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་མང་པའི་ནང་དོན་ཐོག་ནས་ང་  
ཚས་གསལ་པོར་ཤེས་གསལ། སྤྱི་ཚལ་དེའི་དུས་སྐབས་ནང་ལ། བཅན་  
པ། རྒྱ། བཅན་མ། ཚས་སྟོན། ཞང་སྟོན། སྟོན་ཆེན། དམག་དཔོན།  
སྤྱང་དཔོན་སྐབས་ཀྱིས་སྤྱི་དགུང་དང་། དམག་དཔུང་། དཔོན་པའི་  
ནང་གི་གཙོ་འགན་ཁུར་ནས་སྤྱི་ཚལ་རྩལ་པོ་མངའ་དབང་དུ་བསྐྱར་ནས།  
ཁྱིམ་ཡིག་གཏན་འབེབས་བྱེད་པ་དང་། དམག་གི་བཀོད་རྒྱས་འདོན་པ།  
རྒྱ་ནོར་ཡངས་སུ་སྤྱད་པ་སྐབས་དབང་ཆ་ཆང་མ་ཁོ་ཆའི་ལག་དུ་ཡོད་པ་  
ཞིག་རེད། དེ་ལས་ཐོག་མེད། ཁོ་པོ་དང་། གཡོག་གཡུང་། རྟོན་  
སྐབས་ནི་དབང་རྒྱུར་སྤྱང་མཁན་དེ་དག་ལ་སྤྱི་མིང་ཁོང་ཞེས་འཕྲོད། ཁོང་  
གི་བྱ་སྤྱོད་ལ་ཡང་ཁོང་ཟེར། ཁོང་དང་ཡང་ཁོང་དེ་དག་ཉིན་ལྟར་འཕྲོག་  
ལས་དང་། ཞིང་ལས། ལག་ཤེས་བཟོ་ལས། སྤྱང་ནང་འཁོར་གྱི་ངལ་  
ཚལ་བཅས་ཆང་མ་བྱས་ནས། མི་གངས་ཉུང་ཤས་ཡིན་པའི་བྲན་གཡོག་  
བདག་པོ་དེ་དག་གསེད་པོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

དེ་མིན་ཁོང་ཟེར་བ་དེ་ལས་སྤྱི་ཚལ་གྱི་སྒོ་བ་ཐང་ཅུང་མཐོ་བའི་.....

འབངས་ཟེར་བ་དེར་སང་མི་མེར་དང་ཁལ་པ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིད།  
ཟུང་དར་མའི་རྩེ་ཙམ་ལ་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ འབངས་བྱུ་ལྷག་ཞེས་  
པ་ནི་རྒྱ་ཆེན་འབངས་དང་བྲན་གཡོག་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ནས་བྲན་གཡོག་...  
ལམ་ལུགས་རྩ་གཏོར་བཏང་བ་ཞིག་རེད།

གསུམ་པ། བོད་ཀྱི་གནའ་རབས་ཆས་ལུགས་སྐོར།

བོད་ཀྱི་གནའ་རབས་ཆས་ལུགས་ནི་བོན་པོའི་ཆས་ལུགས་རེད།

བོན་པོའི་ཆས་ལུགས་ནི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་རི་རྩ་རྒྱ་མིང་ཉི་ཟླ་གཟའ་སྐར་  
སྐགས་ལ་དད་པ་བྱེད་པ་དང་། དེའི་ནང་ནས་གཙོ་བོ་གནམ་ལྟ་ཟེར་བ་  
དང་དེའི་སྐས་གསེབ་དུས་མི་ལུལ་གྱི་བཙན་པོ་བྱེད་པ་དང་གཤེགས་དུས་ལྟ་  
མི་ལུས་ལ་རོ་མེད་འཇའ་ལྟར་ཡལ་འགྲོ་ཟེར་བ་སྐགས་བོན་པོའི་ཆས་...  
ལུགས་ལ་བཤད་སྟེལ་དེ་འདྲ་ཡོད་པ་རེད། འདིའི་སྐོར་དུན་རྒྱུ་དུས་ཐོན་  
པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཤོག་ངེས་ P.T. 1286 ནང་དུ་འཁོད་པ་.....  
གཤམ་གསལ་ལྟར་ཏེ།

ལྟ་གནམ་གྱི་ཕྱིང་ནས་གཤེགས་པའ། གནམ་ལྟའ་གྱི་མ་ན། ཡབ་  
ལྟ་བདག་དུག་བཞུགས་པ་འི་སྐས། གཙེན་གསུམ་གཙུང་གསུམ་ན། ཁྱི་  
འི་བདུན་ཆོགས་དང་བདུན། ཁྱི་འི་བདུན་ཆོགས་ཀྱི་སྐས། ཁྱི་ཉག་ཁྱི་  
བཙན་པོའ། །ས་རྟ་ལ་ལུལ་ཡབ་ཀྱི་རྩེ། རྟ་ཡབ་ཀྱི་ཆར་དུ་གཤེགས་  
སྟོ།

གནམ་ལྟ་དང་ལྟ་སྐས་བར་གྱི་མགོན་ཆབ་པ་ནི་སྐུ་བོན་ཟེར་བ་ཞིག་  
ཡིད། སྐུ་བོན་མང་ཆེ་བ་དུས་རྒྱུད་རྒྱུད་ཁྲངས་དབང་ལྷགས་ཆེ་བ་ཆས་  
བྱེད་ཅིང་། སྐར་ཡོད་བོན་པོའི་ཆས་ལུགས་ཀྱི་དབང་འཛིན་པ་སྐུ་བོན་དང་  
བཙན་པོ་བར་འགལ་བ་དང་འཐབ་རྩེད་ཡང་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།

བོན་པོའི་ཚས་ལུགས་ལ་ཕུགས་ནོར་བརྒྱ་ཕྱག་མང་པོ་བསད་ནས་ལྟ་ལ་.....  
 དམར་མཚད་འབྲལ་བས་ཐོན་སྐྱེད་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཆེ་ཙམ་ཡང་གི་ཡོད་པ་.....  
 རེད། སྤང་བཅན་སྐམ་པོའི་དུས་རྒྱ་གར་དང་དེའི་རྩེ་མེས་རྒྱལ་ནང་ཁུལ་  
 བས་ནང་པོའི་ཚས་ལུགས་བོད་ལ་དར་བྱུང་བྱུང་ཞིང་། ཁྱི་སྤང་ལྡེ་བཅན་  
 གྱི་སྐབས་ནང་ཚས་སྤར་ལས་དར་བྱས་ཆེ་བ་འགྲོ་སྐབས་སྤར་ཡོད་པོན་པོའི་  
 ཚས་ལུགས་དང་འགལ་བ་རྫོང་ར་རྩ་ཅན་དུ་གྱུར་པ་རེད། དེ་དུས་  
 བཅན་པོས་ནང་པོའི་ཚས་ལུགས་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་བོན་པོའི་ཚས་ལུགས་ལ་  
 དགག་པ་བྱས་ཚུལ་སྤོར་བྱུང་སྤེད་ཀར་ཆུང་ལྟ་ཁང་གི་རྩི་རིང་འབྲུ་བུས་  
 གཤམ་གསལ་ལྟར།

གདུང་རབས་རྒྱད་ཀྱིས་། འདི་ལྟར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚས་མཛད་པ་  
 འདི། བས་དུ་ཡང་མ་ཞིག། མ་བཏང་ན། ལེགས་པ་དཔག་དུ་སྐྱེད་  
 པར་འགྱུར། །བཏང་སྟེ། ཞིག་གམ། སྐྱེད་པར་གྱུར་ན། སྤྱིག་པ་གངས་  
 སྐྱེད་པར་འོང་བས། ད་ཕྱིན་ཆད་ནམ་ནམ་ཞ་ཞར། འབྲལ་གྱི་ལྟ་བཅན་  
 པོ། ཡབ་ཁྱི་སྤང་ལྡེ་བཅན་གྱི་རིང་ལ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་རྟེན་  
 བཅུགས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚས་མཛད་པ་གྱི་གདུང་མ་ཞིག་པར།  
 གདུང་རབས་རྒྱད་ཀྱི་ཡི་དམ་བཅོམ། (ཡིག་ཐེང་ 18—25 བར)

འདི་ལྟར་ཡབ་སྐུས། གདུང་རབས་རྒྱད་ཀྱིས་། དཀོན་མཆོག་  
 གསུམ་གྱི་རྟེན་བཅུགས་ཤིང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚས་མཛད་པ་འདི།  
 གཅས་སྤྱོད་ཅི་ལ་ཡང་། སྤྱིག་གོ་ཞེས་མ། མ་ལེགས་སོ་ཞེས། མ་དང་  
 སྐྱི་ལས་ལས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་ཡང་རུང་སྟེ། སྤྱི་གཞིག་གོ། སྤྱི་སྤང་  
 རོ། (ཡིག་ཐེང་ 28—32 བར)

བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྩི་རིང་དང་སྤྱད་ལུང་མཆུར་སྤྱོད་.....



ཐང་བྲལ་བའི་དགོངས་འཆར་ཐད་ཀར་འདྲོན་གནང་ཡོད་པ་ལྟ།

ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་སླབ་གྲ་ཆེན་མོའི་  
བསོད་ནམས་སྦྱིད་དང་དབང་ཀྱལ་ནས

1981 ལོའི་ཟླ་ 12 པར།

# དཀར་ཆག

|                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------|-----|
| ལེ་ཚན་དང་པོ། རྩོམ་པ་གི་ཡི་གེའི་རྩིས་བསྟན་དང་རྩིས་བྲིས་       |     |
| འབྲུལ་བྱང་སྟོན་ཆེག་.....                                     | 1   |
| དང་པོ། ཁྱད་ཆེད་མཐུན་འབྲེལ་རྩོམ་པ་གི་ཡི་གེའི་རྩིས་བསྟན། ..... | 3   |
| གཉིས་པ། རྩོམ་རྩོམ་པ་གི་ཡི་གེའི་རྩིས་བསྟན། .....              | 44  |
| གསུམ་པ། ཀྱོང་པོ་དེ་མ་ས་ཁུལ་གྱི་བྲག་བརྒྱུ་ཡི་གེ་ .....        | 63  |
| བཞི་པ། རྩིས་བྲིས་འབྲུལ་བྱང་སྟོན་ཆེག་ཁག་གསུམ། .....           | 71  |
| ལེ་ཚན་གཉིས་པ། ཤོག་རྩིས། .....                                | 80  |
| ཐུ་བ། 《དུན་རྟེན་པ་ལྟ་ཐོན་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ》ལས་      |     |
| དོན་ཆེན་གནད་བསྟན་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཆེན་པོ་བསྟན། .....             | 81  |
| བྲག་པ། 《དུན་རྟེན་པ་ལྟ་ཐོན་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ》        |     |
| ལས་བཅན་པོ་རིམ་བྱང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཆེན་པོ་བསྟན། .....             | 100 |
| བདུན་པ། བོད་ཀྱི་གནད་རབས་ཡིག་ཆ་ལེ་ཚན་བྲག་ .....               | 140 |
| ལེ་ཚན་གསུམ་པ། ཤིང་ཁམ།                                        |     |
| བརྒྱུད་པ། ཞིན་ཅད་པ་ལྟ་ཐོན་པའི་ཤིང་ཁམ་-ཏུ་བྲག་.....           | 165 |

# ལེ་ཚན་དང་པོ།    རྫོང་རིང་གི་ཡི་གེའི་རྩ་བ་བཀྲམ་ དང་གྲིལ་བྱའི་འབྲུལ་བྱང་སྒྲིན་ཚེག

ཐོད་ས་གནས་སྐྱ་ཡོད་པའི་རྫོང་རིང་རྩ་བ་བཀྲམ་དང་གྲིལ་བྱའི་ཁ་བྱང་  
གཤམ་དུ་གསལ།

| ཨང་<br>ཤིངས། | ཁ་བྱང་།                                                          | ནང་དོན།                                                      | ཏུས་ཀླུངས།                           | ད་ཡིད་<br>གནས་<br>ཚུལ། |
|--------------|------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|--------------------------------------|------------------------|
| 1            | ཁང་ཆེན་མཐུན་འབྲེལ་རྒྱ་རིང་གི་མི་<br>གཉིས་པ་ཡུལ།                  | ཁྱ་བོད་མཐུན་འབྲེལ་མཐུན་<br>པ།                                | ཁི་རལ་པ་ཅན་གྱི་<br>མ་ 823 མ          | མད                     |
| 2            | ཞལ་རྒྱ་རིང་གི་མི་གཉིས་པ་ཡུལ་<br>པ་ཡུལ།                           | མཐུན་པ་འབྲེལ་གྱི་གཅིག་གས་<br>གནང་ནས་གཞིངས་ལྷ་<br>བརྟུན་པ།    | ཁི་རྒྱང་ལྷ་བཅན་<br>གྱི་མ་ 764 མ      | མད                     |
| 3            | ཁྱང་པ་དེ་མ་མ་ཐུང་གི་ཡུལ་བཞུགས་<br>མི་གཉིས་པ།                     | ཁྱང་དཀར་པར་ཞལ་བཞུགས་<br>མི་གཉིས་པ་གནང་པ།                     | ཁི་ལྷ་ཁྱང་བཅན་<br>གྱི་མ་ 798-812     | མད                     |
| 4            | ཞལ་ལྷ་ཁང་གི་རྒྱ་རིང་གི་མི་གཉིས་པ་<br>པ་ཡུལ།                      | ཁྱང་ཏིང་འཛིན་བཟང་པོར་<br>ཞལ་བཞུགས་མི་གཉིས་པ་གནང་པ།           | ཁི་ལྷ་ཁྱང་བཅན་<br>གྱི་མ་ 798-812     | མད                     |
| 5            | ཞལ་ལྷ་ཁང་གི་རྒྱ་རིང་གི་མི་གཉིས་པ་<br>པ་ཡུལ།                      | ཁྱང་ཏིང་འཛིན་བཟང་པོར་<br>ཞལ་བཞུགས་མི་གཉིས་པ་ལྷ་དྲ་<br>གནང་པ། | ཁི་ལྷ་ཁྱང་བཅན་<br>གྱི་མ་ 812         | ཆག                     |
| 6            | ཞལ་ལྷ་ཁང་གི་རྒྱ་བཞུགས་མི་གཉིས་པ་                                 | གཞིན་འབྲེལ་བཅན་མི་ཅུས་<br>བརྟུན་པ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ།               | ཞིབ་དཔྱད་ལྷ་དྲ་<br>ལྷ་བཞུགས་         | མད                     |
| 7            | ཁི་ལྷ་ཁྱང་བཅན་གྱི་ཡུལ་མཐུན་མཐུན་<br>ལྷ་རྒྱ་རིང་གི་མི་གཉིས་པ་ཡུལ། | ལུས་ཁེས་གཞིངས་ལྷ་<br>བརྟུན་པ།                                | ཁི་རལ་པ་ཅན་གྱི་<br>མ་ 815-836        | ཆག                     |
| 8            | ཁྱང་ལྷ་དཀར་ཆུང་ལྷ་ཁང་གི་རྒྱ་རིང་<br>གི་མི་གཉིས་པ་ཡུལ།            | ཆལ་ལྷ་དྲ་བཅན་པར་<br>གཅིག་གས་བརྟུན་པ།                         | ཁི་ལྷ་ཁྱང་བཅན་<br>གྱི་མ་ 798-815     | ཆག                     |
| 9            | ཁྱང་ལྷ་མཐུན་ལྷ་དཀར་པར་མཐུན་པའི་<br>རྒྱ་རིང་གི་མི་གཉིས་པ་ཡུལ།     | དམིགས་པམལ་གྱི་མཐུན་<br>ལྷ་དཀར་ཆུང་ལྷ་ཡུལ།                    | ཁི་རལ་པ་ཅན་གྱི་<br>མ་ 815-836        | མད                     |
| 10           | བསམ་ལས་གཞིག་ལག་ཁང་གི་རྒྱ་རིང་<br>གི་མི་གཉིས་པ་ཡུལ།               | ཆལ་ལྷ་དྲ་གནས་པའི་<br>མིས་བརྟུན་པ།                            | ཁི་རྒྱང་ལྷ་བཅན་<br>གྱི་མ་ 767 མེས་ལྷ | མད                     |
| 11           | བསམ་ལས་དཀྱིལ་གྱིས་གཞིག་ལག་ཁང་<br>གི་རྒྱལ་བའི་ཁ་བྱང་།             | མཐུན་ཆག་བརྟུན་པ།                                             | ཁི་རྒྱང་ལྷ་བཅན་<br>གྱི་མ་ 779-797    | མད                     |
| 12           | ཁ་བྱང་གི་དཀྱིལ་པའི་རྒྱལ་བའི་ཁ་<br>བྱང་།                          | མཐུན་ཆག་བརྟུན་པ།                                             | ཁི་ལྷ་ཁྱང་བཅན་<br>གྱི་མ་ 798-815     | མད                     |
| 13           | བཟུང་མེད་པ་དཀྱིལ་པའི་རྒྱལ་བའི་ཁ་<br>བྱང་།                        | མཐུན་ཆག་བརྟུན་པ།                                             | ཁི་རྒྱང་ལྷ་བཅན་<br>གྱི་མ་ 755-797    | མད                     |

ཁོང་གསལ་རྒྱ་རིང་གི་རྒྱ་མིག་ནང་ནས་རྒྱ་རིང་གི་རྒྱ་བཟུང་ལག་གསལ་དང་རྒྱལ་  
བའི་ཁ་བྱང་གསལ་བཟུང་ནས་མཐུན་ཆག་བརྟུན་པ་ཡིན།

# དང་པོ། ཁྲང་ཆིང་མཐུན་འབྲེལ་རྩྭ་རིང་ གི་ཡི་གེའི་རྩ་བ་བཤམ།

《ཁྲང་ཆིང་མཐུན་འབྲེལ་རྩྭ་རིང་》ཞེས་པ་ནི་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་……  
ཁྲང་ཆིང་ཁྱི་ལོ་དང་པོར་བོད་ཀྱི་བཅན་པོ་ཁྱི་རལ་པ་ཅན་དང་ཐང་རྒྱལ་……  
རབས་ཀྱི་གོང་མ་ཐུན་ཅུང་གཉིས་མཉམ་དུ་ཆིངས་བསྐྱེགས་ནས་བཅུགས་པ་  
ཞིག་རེད། དེར་མི་ནམས་ཀྱིས་《གཙུག་ལག་ཁང་མདུན་གྱི་རྩྭ་རིང་》ཡང་  
ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

རྩྭ་རིང་དེའི་མཐོ་ཆད་ལ་སྡི་ 4.78 དང་། ཞེང་ཆད་ལ་སྡི་ 0.95།  
མཐུག་ཆད་ལ་སྡི་ 0.50 ཡོད། རྩྭ་རིང་གི་ཕྱི་མར་ཆར་ཁེབས་དང་རྟོག་  
ཡོད་ཅིང་། རོས་བཞིར་ཡི་གེ་བཞོད་ཡོད་པ་སྟེ། བྱལ་རོས་སུ་བོད་ཀྱི་  
ཤན་སྐྱར་གྱི་ཡི་གེ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་གཡོན་རོས་སུ་བོད་ཡིག་དབུ་ཅན་ཡིག་  
ཐེང་ 77 དང་། གཡས་རོས་སུ་ཀྱི་ཡིག་ཡིག་ཐེང་ 6 ཡོད། བྱལ་རོས་སུ་  
བོད་ཕྱོགས་ཀྱི་མནའ་གན་འཛོག་པར་གཞུག་མཁན་དཔོན་རིགས་བཅུ་……  
བདུན་གྱི་མིང་མོ་དེ་ཀྱི་བོད་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཡི་གེར་བཞོད་ཡོད། ལྷ་རོས་སུ་  
ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་མནའ་གན་འཛོག་པར་གཞུག་མཁན་དཔོན་རིགས་བཅོ་བརྒྱད་  
ཀྱི་མིང་མོ་ཀྱི་བོད་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཡི་གེར་བཞོད་ཡོད། ཤར་རོས་སུ་བོད་ཡིག་  
རྒྱང་རྒྱང་བཞོད་པ་ལས་ཀྱི་ཡིག་མེད།

དེའང་དང་པོ་སྟེ་ལོ་ 821 ལོར་བོད་ཀྱི་གཉིས་ནས་ཁྲང་ཡན་དུ་……

མནའ་གན་བཞག་ཅིང་། དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་ 822 ལོར་ཡང་པོད་ཀྱི་གཉིས་  
ནས་ལྷ་སར་མནའ་གན་བཞག་ཐོག་སྤྱི་ལོ་ 823 ལོར་རྩ་རིང་དེ་ལྷ་སའི་  
གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདུན་གྱི་རྩ་པོའི་དབུ་སྐྱ་ཟེར་བའི་ཀྱི་ལྷ་ལྷ་གི་འཁྲིམ་  
སྤྱ་བཙུགས་པ་རེད།

རྩ་རིང་དེའི་ཐོག་ནས་ང་ཚོར་དཔྱད་སྟངས་གསལ་བོར་འགྲོད་དོན།  
དུས་རབས་བདུན་པའི་སྐབས་སུ(ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཐོག་མའི་དུས་.....  
སྐབས་སུ)ཀྱི་པོད་མི་རིགས་གཉིས་པར་མཛའ་བཅའི་ཐོག་ནས་ཡར་རྒྱས་.....  
འགྲོ་ལོང་གི་བྱ་གཞག་དར་ས་ཆེ་བས་ཡན་རྒྱན་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་.....  
གནས་སྤེལ་རེས་བྱས་པར་མ་ཟད། ཆབ་སྲིད་ཐོག་དུའང་མཛའ་བཅའི་  
འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་བཙུགས་ཡོད། དཔེར་ན་གྲོན་གོན་སྤྱི་ལོ་བཙ་ལྷ་པར་  
( 641 ལོ)གོང་མ་ཐང་ཐའེ་ཙུང་གིས་ཆ་མ་ལུན་གིང་གོང་རྩ་བོད་ཀྱི་...  
བཙན་པོ་སྤང་བཙན་སྐམ་པོའི་བཙན་མོར་གནང་བ་དང་། གོང་མ་ཀྱང་  
ཙུང་གི་ཅིང་ལུང་སྤྱི་ལོ་བཙ་ལྷ་པར་( 710 ལོ)ཀྱིས་གིང་གོང་རྩ་བོད་ཀྱི་...  
བཙན་པོ་སྤྱི་ལོ་བཙ་ལྷ་པར་(མེས་ཨོག་ཚེས)ཀྱི་བཙན་མོར་གནང་བ།  
ཡན་རྒྱན་དམག་འཁྲུག་བྱུང་བའི་སྐབས་སུའང་པོ་ཉ་འགྲོ་ལོང་གི་འབྲེལ་བ་  
རྒྱན་ཆད་མེད་པ་སྟགས་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་དོན་གནད་གལ་ཆེ་བ་ནམས་རྩ་རིང་དུ་  
འཁོད་ཡོད།

དཔོན་ཞང་གཉིས་ནས་མནའ་གན་གྱི་ཡི་གེ་བཞུད་པའི་རྩ་རིང་དེ་...  
ནི་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཀྱི་པོད་མི་རིགས་གཉིས་པར་མཛའ་བཅའ་...  
མཐུན་ལས་ཆེ་བའི་འབྲེལ་བ་མཚན་བྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་རིགས་གནད་ཆེན་...  
ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་དེ་ལྷ་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་སྐོ་ཁར་བརྒྱུད་ཆད་...  
སྤྱ་གནས་ཡོད་པ་རེད།

རྟོ་རྩེ་དེ་རྩེ་རྒྱལ་རྩེ་དང་། ཤར་རྩེ། བྱང་རྩེ། རྩེ་རྩེ་  
བཅས་ཚུགས་བཞིར་འཁོད་པའི་མ་ཡིག་གསལ་དུ་གསལ།

མ་ཡིག

(རྒྱལ་ཁོས་ཀྱི་གཡོན་ཕྱོགས་)

- 1 ཨོཾ། བོད་ཀྱི་ཁྱལ་པོ་ཆེན་པོ་  
2 འཕྲུལ་གྱི་ལྟ་བཅན་པོ་དང།  
3 རྒྱུ་ཁྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཀྱི་རྩི་རྩུང་རྟེ།  
4 དཔོན་ཞང་གཉིས། ཆབ་སྲིད་  
5 གཅིག་དུ་མཉམ་ནས་[1] ། མཇུག་དུ་མ་  
6 ཆེན་པོ་[2] མཇུག་དེ་གཅིག་པ་བཅས་  
7 པ་[3] ། བཅས་ཞུས་ཡང་མྱི་འགྲུར་པར།  
8 ལྟ་མྱི་ཀྱན་གྱིས་ཤེས་ཤིང་དཔང་བྱས་  
9 རྟེ་ཆེ་ཆེ་རབས་རབས་སུ་གཏམ་བཤོད་  
10 དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཅིག་པ་  
11 ཀྱི་མདོ་རྩི་རིངས་ལ་བྱིས་པའོ་  
12 ཨོཾ། འཕྲུལ་གྱི་ལྟ་བཅན་པོ་ཁྱི་གཙུག་  
13 རྩི་བཅན་གྱི་ཞུ་སྟེན་ནས་[4] ། རྒྱུ་རྩི་  
14 རྩི་བྱ་རྩི་རྩི་རྩི་རྩི་རྩི་རྩི་[5] དང། དཔོན་  
15 ཞང་གཉིས། ལྷན་དཀྱུས་ཆེན་པོས་[6]  
16 བོ། འཕྲུལ་ཕྱན་ཕྱལ་གྱི་ལེགས་

- 17 ཉེས་ཅི་ཡང་བསྐྱང་སྟེ། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་  
 18 གས་ནི། བཀའ་ངེན་གྱིས་དགབ་པ་  
 19 ལ་སྤྱི་ནང་མྱེད་པར། མང་པོ་ཀུན་བདེ་  
 20 སྦྱིད་པར་བྱ་བ་ལ་ནི་དགོངས་པ་གཅིག  
 21 ཡན་རིང་པོར་ལེགས་པའི་དོན་ཆེན་པོ་  
 22 ལ་ནི་བཀའ་ཤོས་མཐུན་ཏེ། གཉེན་  
 23 ཉིང་པའི་སྤྱི་ལྷ[7] ནི་དང་ཐུན་གྱིས་ཆས་  
 24 དབྱེས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིར་དུ་བཅེགས་པར་  
 25 མཉམ་ནས་། མཇལ་དུ་མ་ཆེན་པོ་ནི་  
 26 མཇེད་དེ། བོད་ཀྱི་གཉིས། ད་ལྟར་  
 27 དུ་མངའ་བའི་ཡུལ་དང་མཚམས་སྤྱང་  
 28 ཞིང་། དེའི་ཤར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་  
 29 རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཡུལ། རྒྱུ་ཕྱོགས་ཐམས་  
 30 ཅད་ནི་ཡང་དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་  
 31 ཡུལ་ཏེ། དེ་ལས་ཕན་ཚུན་དབྱར་གྱི་  
 32 འཕགས་། དམག་གྱི་དང་། ཡུལ་གྱི་  
 33 མནམ་[8] ། ཡིད་མ་ཆེས་པ་ཞིག་ཡོད་  
 34 ན། གྱི་བཟུང་ཞིང་གཏམ་ངེས་ཏེ།  
 35 བརྒྱུངས་ནས་སྤྱིར་གཏང་ངོ།  
 36 ད་ཆབ་སྤྱོད་གཅིག་ཅིང་། མཇལ་  
 37 དུ་མ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟར་མཇེད་པས།  
 38 དཔོན་ཞང་དབྱེས་པའི་བཀའ་སྤྱིན་

- 39 ལྷན་པས་ཀྱང་འདྲལ་(9) དགོས་ཏེ།  
 40 ཡན་ཚུན་གྱི་ཚ་ཉ་འདྲང་(10) བ་ཡང་། ལམ  
 41 ཉིང་པར་བྱང་ནས། རྩ་ལུགས་བཞིན་  
 42 བོད་ཀྱི་གཉིས་ཀྱི་བར། ཅང་ཀྱན་  
 43 ཡིག་རྩ་རྩ་བཞེས་ལ། རྩེ་བྱང་ཆེག་དུ་  
 44 ཀྱི་དང་ཕྱད་པ་མན་ཅད་ནི་ཀྱས་ལུ་དྲད་(11)  
 45 བ། ཅང་ཤུ་རྩ་དུ་བོད་དང་ཕྱད་པ་  
 46 ཡན་ཅད་ནི་བོད་ཀྱིས་ལུ་དྲད་བྱ་རྩེ།  
 47 དབོན་ཞང་ཉེ་ཞིང་གཉིན་བའི་ཚུལ་བཞིན་  
 48 དུ་། སྤྱི་བྱ་དང་བཀྱར་རྩིའི་ལུགས་  
 49 ཡིད་པར་སྦྱར་ཏེ། ལུལ་གཉིས་ཀྱི་  
 50 བར་ན་དྲད་རྩལ་(12) ནི་མྱ་སྤང་། རྩེ་བྱར་  
 51 དུ་སྤང་བ་(13) དང་དགའི་མྱིང་ནི་མྱི་གཤམ་སྤྱི་  
 52 ས་མཆམས་སྤང་བའི་མྱི་ཡན་ཅད་  
 53 ཀྱང་དྲགས་ཤིང་འཇིགས་པ་མྱེད་པར་  
 54 ས་ས་མལ་མལ་(14) ན་བག་བརྟུང་རྩེ། བདེ་  
 55 བར་འཁོད་ཅིང་། རྩིད་པའི་བཀའ་བྲིན་  
 56 ནི་རབས་ཁྲིའི་བར་དུ་ཐོབ། ལྷན་པའི་  
 57 རྩེ་སྤྱད་ནི་གཉི་ཐུས་སྤེལས་ས་ཆག་(15) དུ་  
 58 རྩལ་རྩེ། བོད་བོད་ལུལ་ན་རྩིད་  
 59 ཀྱི་ཀྱི་ལུལ་ན་རྩིད་པའི་སྤྱི་ཆེན་པ་  
 60 རྩུར་ནས་གཅིགས་བཅས་པ་འདྲི།